

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая

УТВЕРЖДАЮ
Проректор по образовательной деятельности КФУ
Проф. Д.А. Гаурский

» _____ 20__ г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

История развития синтаксических структур в тюркских языках Б1.В.ДВ.15

Направление подготовки: 45.03.01 - Филология

Профиль подготовки: Прикладная филология: татарский язык и литература, журналистика

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: очное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Сагдиева Р.К.

Рецензент(ы):

Гайнуллина Г.Ф.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Галиуллина Г. Р.

Протокол заседания кафедры No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института филологии и межкультурной коммуникации им. Льва Толстого (Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая):

Протокол заседания УМК No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Регистрационный No 902393618

Казань
2018

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Сагдиева Р.К. кафедра татарского языкознания Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая , Ramilya.Sagdieva@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Цель освоения дисциплины 'История развития синтаксических структур в тюркских языках' - сформировать у студентов комплекс знаний и умений по истории развития синтаксических структур тюркоязычных народов.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б1.В.ДВ.15 Дисциплины (модули)" основной образовательной программы 45.03.01 Филология и относится к дисциплинам по выбору. Осваивается на 4 курсе, 8 семестр.

Предмет 'История развития синтаксических структур в тюркских языках' входит в обязательный минимум содержания Федеральным государственным образовательным стандартом высшего профессионального образования по специальности: 45.03.01 Филология В.О.Д.12

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-1 (общекультурные компетенции)	владеет культурной мышления, способен к обобщению, анализу, восприятию информации, постановке цели и выбору путей её достижения

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

- традиционные письменности древних тюрков;
- характеристику развития синтаксических структур в тюркских языках;

2. должен уметь:

- Уметь:
- читать и анализировать тексты;
- оперировать фактами грамматики;
- пользоваться научной и справочной литературой, библиографическими источниками и современными поисковыми системами;

3. должен владеть:

- конкретными знаниями по истории тюрков;
- базовыми навыками обработки текстов

4. должен продемонстрировать способность и готовность:

Знать:

- традиционные письменности тюрков;
- характеристику тюркского письма;

Уметь:

- читать и анализировать тюркские тексты;
- оперировать фактами грамматики;
- пользоваться научной и справочной литературой, библиографическими источниками и современными поисковыми системами;

Владеть:

- конкретными знаниями по истории тюрков;
- базовыми навыками обработки текстов.

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 2 зачетных(ые) единиц(ы) 72 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины зачет в 8 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Төрки халыкларга күзөтү ясау.	8	1-2	2	4	0	Тестирование Реферат
2.	Тема 2. Төрки теллөрдөгө жөмлө кисәкләренең уртак һәм аермалы яклары	8	3-4	4	8	0	Реферат
3.	Тема 3. Төрки теллөрдөгө гади жөмлө төрлөрө	8	5-6	4	8	0	Тестирование Реферат
4.	Тема 4. Төрки теллөрдөгө кушма жөмлө төрлөрө	8	7-8	2	4	0	Тестирование Реферат

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
	Тема . Итоговая форма контроля	8		0	0	0	Зачет
	Итого			12	24	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Төрки халыкларга күзөтү ясау.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Тюрки халыклар, аларның географик тармаклары Семья тюркских языков и их географическое распространение.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Борынгы төрки дәвере төрки телләр үсешенәң өченче чорын - У - Х гасырлар аралыгын тәшкил итә. Борынгы төрки чор А.Н.Баскаков классификациясендә үзе өчкә бүлөп карала: тюкуй (У - VIII йөзләр), борынгы кыргыз (IX-Хйөзләр). Бу бүленеш тел алмашудан бигрәк, сәяси властьның үзгәрүен чагылдыра.

Тема 2. Төрки телләрдәге жөмлө кисәкләренәң уртақ һәм аермалы яклары

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Төрки телләрдәге жөмлө кисәкләренәң уртақ һәм аермалы яклары

практическое занятие (8 часа(ов)):

Текст белән бәйлә анализ үрнәкләре

Тема 3. Төрки телләрдәге гади жөмлө төрләре

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Төрки телләрдәге гади жөмлө төрләре

практическое занятие (8 часа(ов)):

Гади жөмлө төрләрен төрки телләрдәге текстлар белән бәйләп аңлату

Тема 4. Төрки телләрдәге кушма жөмлө төрләре

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Төрки телләрдәге кушма жөмлө төрләре

практическое занятие (4 часа(ов)):

Кушма жөмлө төрләрен төрки телләрдәге текстлар белән бәйләп аңлату

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Төрки халыкларга күзөтү ясау.	8	1-2	подготовка к реферату	8	реферат
				подготовка к тестированию	8	тестирование
2.	Тема 2. Төрки телләрдәге жөмлө кисәкләренәң уртақ һәм аермалы яклары	8	3-4	подготовка к реферату	2	реферат
				подготовка к устному опросу	8	устный опрос

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
3.	Тема 3. Төрки телләрдеге гади жәмлә төрлере	8	5-6	подготовка к реферату	4	реферат
				подготовка к тестированию	2	тестирование
4.	Тема 4. Төрки телләрдеге кушма жәмлә төрлере	8	7-8	подготовка к реферату	2	реферат
				подготовка к тестированию	2	тестирование
	Итого				36	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Вузовское освоение курса 'История развития синтаксических структур в тюркских языках' предполагает использование как традиционных, так и инновационных образовательных технологий. Из традиционных образовательных технологий используются в учебном процессе лекция, практическое занятие, семинар и др. В курсе используются новые информационные технологии: Интернет-ресурсы, ЭОР и др.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Төрки халыкларга күзәтү ясау.

реферат , примерные темы:

Семантический (номинативный) синтаксис. 2. Актуальный синтаксис. 3. Конструктивный синтаксис.

тестирование , примерные вопросы:

Бер составлы фигыль жәмләгә карамаган төрне күрсәтегез: а) билгеле үтәүчеле б) үтәүчесез в) номинатив г) гомуми үтәүчеле д) билгесез үтәүчеле

Тема 2. Төрки телләрдеге жәмлә кисәкләренәң уртақ һәм аермалы яклары

реферат , примерные темы:

Средства подчинительной связи. 5. Именные словосочетания 6. Глагольные словосочетания. устный опрос , примерные вопросы:

1. Сүзләр арасындагы бәйләнеш нинди төрләргә бүленә? 2. Ияртүле һәм тезүле бәйләнешләр бер-берсеннән кайсы яклары белән аерылалар? 3. Ияртүле бәйләнеш нинди төрләргә бүленә? 4. Хәбәрлекле мөнәсәбәтне нинди чаралар белдерә? 5. Төгәлләүле мөнәсәбәт нинди чаралар ярдәмендә хасил була? 6. Аныклаулы мөнәсәбәтне белдерә торган нинди чаралар беләсез? 7. Хәбәрлекле мөнәсәбәт нәрсә оештыра? 8. Төгәлләүле мөнәсәбәт нигезендә нәрсә хасил була? 9. Сөйләм оешсын өчен нинди мөнәсәбәтләр кирәк?

Тема 3. Төрки телләрдеге гади жәмлә төрлере

реферат , примерные темы:

Грамматические схемы и модели простого предложения. 8. Предикативность предложения. 9. Модальность предложения 10. Порядок слов в в прозаической письменной речи.

тестирование , примерные вопросы:

Кыек тәмамлык булган жәмләне билгеләгез, тиешле кисәкнең астына сызыгыз: а) Баһау шүрли төште, ләкин ул моны сиздермәс өчен елмайган булды. (Г.М.) б) Чөнки Татарстан халкы өчен бу бик кадерле һәм истәлекле газиз көн. в) Дөнъяның серен аңлар өчен, чәчәк серен белергә кирәк. (Р.Б.) г) Әтием дә, аны озатыр өчен, ашыгып торып басты. (Р.Б.)

Тема 4. Төрки теллөрдәге кушма жөмлө төрлөрө

реферат , примерные темы:

Синтагматическое членение предложения. 12. Сложнопаянные предложения 13. Сложноподчиненные предложения. 14. Многочленные сложные предложения. 15. Синтаксис текста.

тестирование , примерные вопросы:

Кушма фигыль хәбәрле жөмлөнө табыгыз, хәбәрнең астына сызыгыз: а) Мин сезгә ул турыда сүз бирәм. б) Иртә белән көн томанлы иде. в) Ике хәзрәт, ни өчендер, извозчик ялламакчы булалар. г) Әптелбәр, уйнарга теләсә дә, бу тәкъдимне кире какты.

Итоговая форма контроля

зачет

Примерные вопросы к зачету:

1. Борынгы төрки рун алфавиты.
2. Орхон-енисей рун язмаларының палеографиясе.
3. Күлтәгин истәлеге. Төзелеше һәм эчтәлеге. Өйрәнү тарихы.
4. Төньякук истәлегенә төзелеше һәм эчтәлеге. Өйрәнү тарихы.
5. Орхон-енисей истәлекләрендә титул атамалары.
6. Төрки рун язулы истәлекләренә табылу һәм өйрәнелү тарихы.
7. Төрки рун алфавитын ачу тарихы.
8. Татар телендә борынгы төрки телнең сүзлек хәзинәсе сакланышы.
9. Орхон-енисей истәлекләрендә сыйфат сүз төркеме.
10. Орхон-енисей истәлекләрендә сыйфат сүз төркеме.
11. Орхон-енисей истәлекләрендә алмашлык сүз төркеме.
12. Орхон-енисей истәлекләрендә ярдәмлек сүз төркемнәре.
13. Орхон-енисей истәлекләренә синтаксисы.
14. Орхон-енисей истәлекләре телендә туганлык атамалары.
15. Орхон-енисей истәлекләре телендә хайван, кош-корт атамалары.
16. Орхон-енисей истәлекләре телендә табигать күренешен белдергән атамалар.
17. Борынгы төрки сүзлек.
18. Идел-Чулман буенда табылган рун язулы истәлекләр.
19. Седъяр рун язмасын өйрәнү тарихы.
20. Борынгы төркиләр тарихында манихей дине һәм манихей язулы истәлекләр.
21. Рун язулы истәлекләренә өйрәнүдә Э.Р. Тенишев эшчәнлеге.
22. Идел буенда язылган рун язулы истәлекләренә өйрәнгән галимнәр.
23. И.Л. Кызласовның борынгы төркиләрдә кулланылган рун язуы төрләрен өйрәнү өлкәсендәге эшчәнлеге.
24. Рун язулы истәлекләренә жанр һәм стиль үзенчәлекләре.
25. Борынгы төркиләр файдаланган графика төрләре: рун, уйгур, гарәп.
26. Борынгы төркиләрдә уку-язу торышы.

10. Зачет өчен сораулар

1. Төрки халыклар тарихын чорларга бүлү. Борынгы төрки чорга гомуми күзәтү ясарга.
2. I төрки каганат тарихы. Бучордадәньядасәясимохит.
3. II төрки канагат тарихы. Канагатның этник структурасы. Язу барлыкка килүнең алшартлары.
4. II канагат чорынан калган ядкярләр. Аларның әһәмияте.
5. Төрки рун язулы текстларның табылу һәм аларны өйрәнү тарихын сөйләргә.
6. Руник язмаларны табылу ареалына бәйлә төркемнәргә бүлү.
7. Төньяк Монголия территориясендә табылган истәлекләр хакында гомуми мәгълүмат бирү.

8. Күлтәгин истәлегенә табылу тарихы, эчтәлеге. Истәлекне өйрәнүче галимнәр.
9. Төньякук истәлегенә табылу тарихы. Төньякукның II төрки каганатны ныгытудагы ролен ташъязмалардагы мәгълүматлардан чыгып аңлатырга.
10. Билгә каган турында мәгълүматлар кайсы истәлекләрдә сакланган.
11. Идел-Чулман буйларында табылган рун язулы истәлекләргә өйрәнүнең торышы.
12. Борынгы төрки истәлекләргә жанры һәм эчтәлегенә бәйле төркемләр.
13. Төрки рун алфавиты. Аның барлыкка килүе турында карашлар.
14. Борынгы төрки алфавитында сузыкларның бирелеше. Фонемаларны билгеләүдә өкыенлыклар.
15. Борынгы төрки алфавитында тартыкларның бирелеше. Тартыкларның үзенчәлеге.
16. Борынгы төрки истәлекләр телендә сакланган төп фонетик закончалыкларны мисалларга нигезләнеп аңлатырга.
17. Борынгы төрки телнең сүзлек составына тематик характеристика бирелгән. Аларның хәзергә татар әдәби теле белән чагыштырганда уртаклыгы һәм аермасы.
18. "Борынгы төрки сүзлек". Гомуми характеристика бирелгән.
19. Борынгы төрки язма истәлекләр телендә килешләр системасы.
20. Борынгы төрки телдә сан сүз төркеме.
21. Ташъязмаларда төркәлгән алмашлыкларның лексик-грамматик төркемчәләре.
22. Сыйфат сүз төркеменә лексик байлыгы.
23. Борынгы төрки текстларда рәвешләр. Аларның ясалыш үзенчәлекләре.
24. Борынгы истәлекләр телендә төркәлгән боерык һәм теләк фигыльләр. Текстларга мисалларга нигезләнеп аңлатырга.
25. Борынгы төрки истәлекләр телендә заманнар системасы.
26. Хәзергә-киләчәк заманның "Күлтәгин" текстында нинди мәгълүмәтләр төркәлгән.
27. Үткән заман формалары. Куллану ешлыгы. Төрләнү үзенчәлеге.
28. Киләчәк заман хикәя фигыльләр.
29. Шарт фигыльләрнең зат мәгълүмәтләр үзгәртү сайлаган текстлардан чыгып аңлатылыз.
30. Сыйфат фигыльләрнең кулланылышын "Күлтәгин" истәлегенә таянып аңлатылыз.
31. Хәлфигыльләр. Истәлекләр телендә кулану үзенчәлеге.
32. Истәлекләрдә төркәлгән ярдәмлек сүз төркемнәре хакында сөйләргә. Хәзергә татар әдәби теленнән аермасын билгеләргә.

7.1. Основная литература:

1. Скобликова, Е. С. Современный русский язык. Синтаксис простого предложения (теоретический курс) [Электронный ресурс]: учеб. пособие / Е. С. Скобликова. - 4-е изд., стер. - М.: Флинта, 2012. - 320 с. <http://znanium.com/bookread.php?book=490395>
2. Федосюк М. Ю. Синтаксис современного русского языка [Электронный ресурс]: Учебное пособие / М.Ю. Федосюк. - М.: НИЦ Инфра-М, 2012. - 245 с. - Режим доступа: // <http://znanium.com/bookread.php?book=303968>
3. Варакин Л. А. Современный русский язык. Синтаксис простого предложения: Сборник упражнений [Электронный ресурс] / Л.А. Варакин. - М.: Флинта: Наука, 2010. - 208 с. - Режим доступа: // <http://znanium.com/bookread.php?book=241679>
4. Рогачева, Е. Н. Русский язык: синтаксис и пунктуация. Второй уровень владения языком [Электронный ресурс] : учеб. пособие / Е. Н. Рогачева, О. А. Фролова, Е. А. Лазуткина. ? М.: ФЛИНТА, 2013. ? 117 с. // <http://znanium.com/bookread.php?book=462965>
5. Павлов, А. В. Методологические проблемы современного гуманитарного познания [Электронный ресурс]: учеб. пособие / А. В. Павлов. - М.: ФЛИНТА, 2013. - 325 с. <http://www.znanium.com/bookread.php?book=466244>

7.2. Дополнительная литература:

1. Константинова Л. А. Грамматика русского языка [Электронный ресурс]: Учеб.пособие / Л.А. Константинова, Н.Н. Гончарова, А.Н. Жукова; Под ред. Л.А. Константиновой. - М.: Флинта: Наука, 2011. - 256 с. - Режим доступа: // <http://znanium.com/bookread.php?book=304030>
2. Соловьёва Н.Н. Полный справочник по русскому языку: Орфография. Пунктуация. Орфоэпия. Лексика. Грамматика. Стилистика [Электронный ресурс]. - Москва: ООО 'Издательство Оникс': 'Издательство 'Мир и образование': 'Издательство Астрель', 2011. - 464 с. - Режим доступа: // <http://www.bibliorossica.com/book.html?currBookId=3486>
3. Киселев, Г. М. Информационные технологии в педагогическом образовании [Электронный ресурс] : Учебник для бакалавров / Г. М. Киселев. - М.: Дашков и К, 2013. - 308 с. // <http://znanium.com/bookread.php?book=415216>
4. Информационно-предметное обеспечение учебных дисциплин бакалавриата и магистратуры: Учеб.-метод. пособие / Н.А.Логина - М.: НИЦ ИНФРА-М, 2014. - 124 с. <http://znanium.com/bookread2.php?book=460217>

7.3. Интернет-ресурсы:

Институт стран Азии и Африки при Московском государственном университете (МГУ - <http://www.iaas.msu.ru>

Нуриева Ф.Ш. Борынгы төрки тел - <http://tulpar.kfu.ru/course/view.php?id=432>

Нуриева Ф.Ш. Борынгы төрки тел - <http://tulpar.kfu.ru/course/view.php?id=432>

Словарь филолога - slovarfilologa.ru/52/

Тюркские языки - ru.wikipedia.org/wiki/

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "История развития синтаксических структур в тюркских языках" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Необходимые технические средства:

1. Мультимедийный кабинет.
2. Средства телекоммуникации (электронная почта, выход в Интернет).
3. Сканер.
4. Принтер лазерный.
5. Копировальный аппарат.
6. Ноутбук

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 45.03.01 "Филология" и профилю подготовки Прикладная филология: татарский язык и литература, журналистика .

Автор(ы):

Сагдиева Р.К. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

Гайнуллина Г.Ф. _____

"__" _____ 201__ г.